

Наукові пропозиції щодо підвищення ефективності цільових програм регіонального розвитку

М.В. ПІСКАРЬОВА

Харківська національна академія міського господарства

61002 Україна, м. Харків, вул. Революції, 12

MashaVladu@rambler.ru

Складна економічна, політична та екологічна ситуація, що склалася в Україні, потребує перегляду пріоритетів розвитку держави. Багато соціально–економічних та екологічних проблем, в першу чергу, зароджувались на рівні регіону і лише пізніше набирали національних масштабів. Тому гострота даних проблем в Україні має значні регіональні відмінності. Це стосується як рівня економічного розвитку та раціонального використання природно – ресурсного потенціалу, так і стану соціальних процесів, особливо рівня якості життя населення в регіонах.

Розглянувши регіони України за рівнем їх еколого-економічної збалансованості, було встановлено, що екологічний добробут окремих регіонів є наслідком не стільки природоохоронних зусиль, скільки низького рівня їх економічного розвитку. При цьому кількісним критерієм такого рівня є дотаційна залежність цих регіонів від Державного бюджету України.

Визначивши сучасний еколого-економічний стан регіонів України, були проаналізовані показники, які використовують для визначення даного становища. Результатом аналізу став висновок: існуючі індикатори, що характеризують екологічний стан територій з урахуванням регіональних виробничих і природних особливостей, чітко не сформовані. На сьогоднішній день відсутній комплексний показник, розрахунок якого охопив би всі найважливіші аспекти реального стану та подальших перспектив розвитку регіону.

Таким чином, автором пропонується науково обґрунтована і доцільна пропозиція – побудова показника «Екологічність», як критерію виміру економічного, екологічного та природного рівня розвитку регіону. Для підвищення ефективності реалізації цільових

програм, як найбільш оптимального заходу, виходу з економічної та екологічної кризи.

Проаналізовані правові акти не містять затвердженої методики розрахунку даного показника, тому автор роботи пропонує її в якості наукової розробки.

Дослідження стану та розвитку окремих регіонів є найбільш точним методом відображення становища всієї держави. Саме тому автором запропонований комплексний показник «Екологічність», розрахунок якого дасть можливість встановити рівень збалансованості розвитку регіону за трьома основними критеріями: валовим регіональним продуктом (ВРП), фінансуванням природоохоронних заходів регіону (ВПЗ) та природно-ресурсним потенціалом (ПРП).

Розрахунок екологічності (ЕМ, %) здійснюється за формулою:

$$EM = \frac{ВПЗ}{ВРП} \cdot 1000, \quad (1)$$

Обчисливши зазначений показник, наступним кроком є обґрунтування та розрахунок узагальнюючого показника екологічності (УЕМ, %), з урахуванням природно-ресурсного потенціалу:

$$УЕМ = EM \cdot \frac{k_{ПРП\text{ рег.}}}{100}, \quad \text{де} \quad (2)$$

$k_{ПРП\text{ рег.}}$ – загальний потенціал, % від сумарного в Україні.

Узагальнюючий показник екологічності може бути розрахований на період декількох років. Отримані дані дають можливість відстежити зміни еколого-економічного стану територій з урахуванням регіональних особливостей, у динаміці за необхідний період. Тому запропонований індикатор є зручним інструментом аналізу реального становища міст, регіонів та держави загалом. Для формування комплексу заходів, які мають бути включені при розробці та впровадженні цільових програм.